

3. Elektronski list

decembar 2016.

UNIVERZITET U SARAJEVU

INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA

PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA

Halida Nazečića br. 4

tel: +387 33 561 350 fax: +387 33 561 351

www.institut-genocid.unsa.ba

e-mail: info@institut-genocid.unsa.ba

Elektronski list br. 3

IZDAVAC

Univerzitet u Sarajevu
Institut za istraživanje zločina
protiv čovječnosti i
međunarodnog prava

DIREKTOR

Dr. Rasim Muratović

REDAKCIJA

Mr. Muamer Džananović

Ilvana Salić

Mr. Haris Suljović

Sead Muhić

PRIJEVOD

Mr. Haris Suljović

Alisa Grabovica

LEKTURA

Sadžida Džuvić

PRELOM

Sead Muhić

E-mail

info@institut-genocid.unsa.ba

Fax

+ 387 33 561 351

Telefon:

+387 33 561 350

ADRESA

Halida Nazečića 4, Sarajevo
www.institut-genocid.unsa.ba

Poštovani prijatelji,

nakon što smo osnovne informacije o djelatnosti Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu u prethodne dvije godine predstavljali javnosti u elektronskom listu br. 1 (decembar 2014) i elektronskom listu br. 2 (decembar 2015) tu već sada tradiciju nastavljamo i u 2016. godini.

S obzirom na to da je ova novina u načinu prezentacije rada naše i Vaše naučnoistraživačke institucije dočekana s pozitivnim reakcijama javnosti, s posebnim zadovoljstvom predstavljamo Vam treći broj elektronskog lista Instituta.

Ovu priliku iskoristit ćemo i da Vam u Novoj 2017. godini poželimo sve najbolje.

S poštovanjem,
Dr. Rasim Muratović
D I R E K T O R

OTVORENA IZLOŽBA "KAD JE VRIJEME STALO"

U organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Historijskog muzeja Bosne i Hercegovine otvorena je izložba "Kad je vrijeme stalo".

Izložba "Kad je vrijeme stalo", u okviru koje su prikazani satovi i drugi lični predmeti pronađeni u masovnoj grobnici Tomašica, ali i drugim grobnicama s područja Prijedora i Sanskog Mosta, otvorena je večeras u Historijskom muzeju u Sarajevu.

Na otvaranju izložbe istaknuto je da je cilj izložbe **da posjetioca upozori na vrijeme kada su ubijane žrtve čiji su predmeti pronađeni**, ali i na činjenicu da vrijeme utječe na sve pa tako i na zaborav.

Ideja za izložbu nastala je tokom rada na monografiji Tomašica kada je primijećen veliki broj fotografija s ličnim predmetima. Autori izložbe, dr. Mujo Begić, saradnik Instituta, i Edis Vojić su na ovaj način htjeli otrgnuti žrtve od zaborava.

Nakon Sarajeva, izložba će biti predstavljena u Mostaru, Jablanici, Konjicu, Travniku i Tuzli, a nakon toga i u Americi.

PREDSJEDNIK FONDACIJE ZA ISTRAŽIVANJE I DOKUMENTOVANJE GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI POSJETIO INSTITUT

Asim Bojadži, predsjednik Fondacije za istraživanje i dokumentovanje genocida u Bosni i Hercegovini sa sjedištem u Beču, u ponedjeljak, 18. jula 2016, posjetio je Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Domaćin susreta bio je dr. Rasim Muratović, direktor Instituta, a sastanku su prisustvovali i mr. Muamer Džananović, viši stručni saradnik Instituta, kao i mr. Elvedin Mulagić, vanjski saradnik Instituta.

Na sastanku se razgovaralo o saradnji ovih dviju institucija na području istraživanja i dokumentiranja genocida u Bosni i Hercegovini počinjenog u periodu 1992-1995. godine.

PROF. DR. PETTIGREW S DELEGACIJOM INSTITUTA POSJETIO VISEGRAD

Delegacija, na čelu s uposlenicima i saradnicima Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu dr. Erminom Kukom i mr. Harisom Suljovićem, zajedno s prof. dr. Davidom Pettigrewom, profesorom Southern Connecticut State Univerziteta (SAD), u četvrtak, 14. jula 2016, posjetila je Višegrad.

Tom prilikom razgovarali su s gđom Bakicom Hasečić, predsjednicom Udruženja „Žena žrtva rata“, te Bilalom Memiševićem, predsjednikom Medžlisa Islamske zajednice Višegrad. Delegacija je tokom svog boravka u Višegradi obišla i žive lomače na Bikavcu i u Pionirskoj ulici, na kojima je tokom 1992. godine više desetina Višegrađana bošnjačke nacionalnosti živo zapaljeno.

**U SREBRENICI PROMOVIRANA
IZDANJA INSTITUTA ZA ISTRAŽIVANJE
ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI
I MEĐUNARODNOG PRAVA
UNIVERZITETA U SARAJEVU
U OKVIRU MANIFESTACIJE
“MJESEC SJEĆANJA NA GENOCID U
SREBRENICI”**

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu u saradnji s Bošnjačkim institutom – Fondacija Adila Zulfikarpašića i Internacionalnim univerzitetom u Sarajevu, povodom 21. godišnjice od genocida u Srebrenici, organizirao je manifestaciju pod nazivom **“Mjesec sjećanja na genocid u Srebrenici”**.

Tokom manifestacije su, između ostalog, u prostorijama Bošnjačkog instituta u Sarajevu upriličene i promocije izdanja Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i to knjiga **Moj osmijeh je moja osveta**, autorice Dževe Avdić, autobiografski zapis tada devetogodišnje djevojčice – svjedokinje genocida u Srebrenici, kao i **Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije “Srebrenica 1995-2015: Evaluacija naslijeda i dugoročnih posljedica genocida”**, održane 9-11. jula 2015. godine u Sarajevu, Tuzli i Potočarima, a u organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Memorijalnog centra Potočari, Univerziteta u Tuzli i Univerziteta u Sarajevu.

Zbog velikog interesiranja ali i značaja publikacija, u petak, 8. jula 2016, upriličena je i promocija spomenutih izdanja u Bošnjačkom kulturnom centru u Srebrenici.

Izdanja su promovirali dr. Rasim Muratović, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, dr. Meldijana Arnaut Haseljić, mr. Zilha Košuta i Hasan Hasanović. Moderator promocije bila je Sadžida Džuvić, a promociji je prisustvovao veliki broj građana Srebrenice kao i mnogobrojni gosti.

PROČITAJTE INTERVJU S DIREKTOROM INSTITUTA ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA UNIVERZITETA U SARAJEVU KOJI JE DAO ZA ISLAMSKE INFORMATIVNE NOVINE PREPOROD

Pročitajte intervju s direktorom Institutu za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, dr. Rasimom Muratovićem, koji je dao za Islamske informativne novine Preporod, broj 13/1071, 1. jula 2016.

Da ovaj razgovor započnemo od vaše konstatacije na Međunarodnoj naučnoj konferenciji u Sarajevu, a u povodu 20 godina od genocida u Srebrenici kada ste izrekli da je genocid nad Bošnjacima u posljednjih 150 godina postao trend ove zemlje. Odista, postoji li opasnost da se odviše uživimo u ulogu žrtve, što bi dakako bilo kontraproduktivno?

Prije svega želim da zahvalim Redakciji Preporoda što je odlučila da uradi intervju sa mnjom i to u ovom bajramskom broju. Godi to bez obzira što lično mislim da mi svi skupa malo više pričamo a manje radimo. I svi mi malo više teoretičiramo a manje koristimo neophodni spoj teorije i prakse. Ili kako bi to rekao Tarik Ramadan: „Moramo biti znaci i Teksta i Konteksta.“

Sada odgovor na Vaše pitanje.

Odmah da kažem da opasnost od uživljavanja u poziciju žrtve postoji. Ako ste žrtva, onda ste

outsider – čovjek sa strane, sa poljuljanim ličnim samopouzdanjem. Ono što treba znati je to da Bošnjaci jesu žrtve u pravnom smislu gdje se jasno zna ko je dželat a ko žrtva. Ali ono na čemu ja insistiram u prenošenju pouka nakon genocida nad Bošnjacima je to da Bošnjaci nisu žrtve nego pobjednici. Bošnjaci su preživjeli strašne sekvence jednog i istog „tragičnog nesporazuma“ koji se u pravu zove zločin najvećeg ranga – genocid, a u sociologiji društvena pojava koja ima intenciju ponavljanja – genocid, odnosno trajanje zločina u kontinuitetu sa kraćim ili dužim pauzama. U svim ovim zločinima, u njihovom sukcesivnom ponavljanju, u nepromjenjivosti matrice, u kojoj se svake dvije, tri ili četiri decenije ponovi u dlaku ista strašna priča sa pokoljem civila, silovanjima, pljačkanjima, paljenjem cijelih sela i svaki put se u istoj ulozi pojavi branilac (Bošnjaci) i napadač (Srbi). Takva stoljetna upornost jednih da unište i otmu tuđe, i drugih da se odbrane i sačuvaju svoje, nedvosmisleno ukazuje da je osnova te drame zasnovana na dubokom i suštinskom nesporazumu dobra i zla.

Tragovi tog „nesporazuma“ gledaju nas stoljećima svojim razrogačenim očima na svakom koraku diljem Bosne. Ja sam upotrijebio englesku, ali kod nas udomaćenu riječ, „brand“ koja u prijevodu znači upravo to o čemu govorimo, a to je pečat, žig, žigosanje, ostavljanje traga.

O genocidu i zločinima nad Bošnjacima u proteklim vremenima malo smo govorili i pisali. Ima li opravdanja tome?

Naravno da nema opravdanja. Evo uzet čemo prilike poslije Drugog svjetskog rata u kojem su Bošnjaci procentualno najviše stradali, izuzimajući Jevreje. Skoro pola stoljeća Bošnjaci, a i svi drugi, šutjeli su o tome. Čekali su Vladimira Dedijera da progovori o tome. U borbi za političku, kulturnu i svaku drugu afirmaciju Bošnjaci nisu bili dovoljno politički, ekonomski i svakom drugom pogledu jaki da pitanje genocida izvršenog nad njima u Drugom svjetskom ratu stave na dnevni red relevantnih institucija ili organâ. Bila je to strateška greška jedne generacije Bošnjaka koja je, ne treba to zaboraviti, u jednom rigidnom političkom sistemu ipak učinila puno za opstoj-

nost i afirmaciju naroda kojem su pripadali. I ne samo to, bila je to generacija koja se odlikovala visokom državotvornom sviješću, generacija Bošnjaka koja je zajedno sa Hrvatima, Jevrejima i Srbima učestvovala u antifašističkoj borbi i obnovi državnosti Bosne i Hercegovine. Bosne i Hercegovine koja je kraj Drugog svjetskog rata, zajedno s ostalim demokratskim svijetom, dočekala na strani pobjednika. To su činjenice koje su bile odlučujuće kada se početkom 1992. godine u svjetskim centrima moći odlučivalo o međunarodnom priznanju Bosne i Hercegovine.

Nad činjenicom da se o genocidu nad Bošnjacima u proteklim vremenima nije govorilo niti pisalo ne treba lamentirati danas i pogotovo ne sutra. Treba pravilno izučavati tadašnje društvenopolitičke prilike i iz tog historijskog konteksta i izvlačiti pouke.

Koliko je u izvršenju zločina vjersko određenje imalo svoje poticaje?

Mnogi teoretičari tvrde da korijen zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Bosni leži u zloupotrebi i politizaciji vjerske i nacionalne različitosti.

Srpski nacionalisti i izvođači genocida pokazali su na muslimane kao glavni cilj. Oni su pritisnuli heterogenu grupu ljudi sastavljenu od muslimana vjernika, muslimana vjerski nezainteresovanih, muslimana ateista, u jednu vještački homogenu grupu "muslimani u Bosni i Hercegovini". Zato je primamljivo tvrditi da je vjersko određenje vjestački ili nasilno korišteno kao jednostavan kriterij u definisanju "muslimanskog" identiteta.

Zajedničko za Miloševića, Karadžića i hrvatskog predsjednika Tuđmana je da su oni igrali na polarizaciju između Zapada, odnosno Evrope na jednoj strani i islama na drugoj strani. Svi oni su u svojoj retorici upotrebljavali rasprostranjene stereotipe o islamu. Ti stereotipi su se ponavljali bezbroj puta: "musliman jednako je islamski fundamentalista što širi nepoznatu, reakcionaru i opasnu vjeru unutar evropske kršćanske zone."

"Velika Srbija" je jedan dio te zone u čije ime ona ide u špic borbe za njenu zaštitu i čistoću.

Jednim dijelom konstruirajući, a jednim dijelom radikalizirajući već postojeću polarizaciju između stereotipa "modernog Zapada" i stereotipa "tradicionalnog islamskog fundamentalizma", posebno onog turskog porijekla, srpska nacionalistička propaganda tražila je mjesto na prvoj strani, strani zapadne alianse. U jednom stereotipu "nas" protiv "njih" pravila se slika sadašnje Evrope.

Kako vidite ulogu Srpske pravoslavne crkve u agresiji na BiH?

Srpska pravoslavna crkva bila je drugi centralni ideološki faktor, poslije Srpske akademije nauka i umetnosti, u razvoju srpskog nacionalizma. Bošnjake muslimane smatrali su "defektnim ljudima koji su izdali svoje prave srpske korene". "Bošnjaci muslimani bit će priznati kao narod i kao ljudi jedino onda kada se vrate ponovo ortodoksnom kršćanstvu."

Srpska pravoslavna crkva pojavila se kao jedan od osnovnih instrumenata pragmatičnih ciljeva srpskog državnog vođstva. Ona je velikosrpskom programu stalno pružala podršku (u prošlosti i u sadašnjosti).

Kao nijedna kršćanska crkva u Evropi od Trećeg rajha naovamo, Srpska pravoslavna crkva pogazila je osnovne kršćanske principe. Ona je šutjela kad su počinjeni zločini, čak ih i blagosiljala. Ne reagujući na zloupotrebu svog temeljnog simbola – krsta – Srpska pravoslavna crkva postala je zaštitnikom onih koji su radili to što su radili u njeno ime i u ime pravoslavlja i krsta.

Iza genocida po svim kriterijima stoji država. Agresija je došla sa strane, ona ima svoje idejne tvorce. Neposredni izvršioci će se kad-tad naći pred licem pravde, ali šta sa onim idejnim i intelektualnim? (SANU)

Ne treba živjeti u iluzijama i treba znati da vjerska, akademska i vojna elita u Srbiji intenzivno, ustrajno i sistematski negira stare i priprema nove genocide.

Bili ste na izricanju prvostepene presude ratnom zločincu Radovanu Karadžiću u Haagu. Mi smo to ovdje pratili putem TV. Kakvi su Vaši utisci iz Sudnice?

Od ratnog zločinca Radovana Karadžića bio sam udaljen pet-šest metara. Sat vremena koliko je trajalo čitanje prvostepene presude ja sam samo gledao u tog nesvakidašnjeg zločinca. Dok mu je sudija čitao detalje o svim zločinima, uključujući i zločine genocida, za koje je odgovoran, on je sjedio tako ponosno kao da mu se čita obrazloženje za dodjelu Nobelove nagrade za mir ili nešto slično. Sama ta njegova nenormalna normalnost bila je stravičnija od svih njegovih zločina za koje ga je Sud teretio. Uprkos tome što je bio svjestan opsežnosti zločina koji su mu se stavljaли na teret, on je odavao utisak zadovoljnog čovjeka. Čovjeka koji je cijeli svoj život posvetio čineći nered i zlo na zemlji. Teško li se onome koji čini nered i zlo na zemlji. I na ovom i na onom svijetu.

Zločini su se ponavljali jer o njima nismo učili. O njima i danas u školama naša djeca ne uče. Šta uraditi da se ova tematika unese u naš obrazovni sistem?

Ako ne ide kroz obrazovni sistem, onda treba ići kroz svakodnevne aktivnosti. O genocidu treba da na svoj način govore i naša književna djela, i djela iz fizike, astronomije, hemije, biologije, filma... Sva i svi na adekvatan i prihvatljiv način koji neće proizvoditi zasićenje tom temom nego je činiti interesantnom i izazovnom za proučavanje! Što bi rekao Alija Isaković „...valja ovaj mentalitet izučiti kompleksno i komparativno...“

Nedavno je obilježen Dan bijelih traka (31. maj) u povodu obilježavanja dana ubijene djece u Prijedoru. Tamošnje srpske vlasti ne daju izgraditi spomen-obilježje ubijenoj djeci, a daju u logoru Trnopolje izgraditi spomenik srpskim borcima. Zar i to nije upozoravajuće?

U teoriji to se zove *blaming the victim* – optuživanje žrtve ili, bolje rečeno, blamaža žrtve i prikazivanje dželata kao žrtve. Poenta je da se žrtve slome moralno, psihički i osjećajno prije nego što budu uništene fizički. Sve su to praktične aktivnosti koje je teorijski osmisnila vjerska, akademска i vojna elita Srbije negirajući stare i pripremajući nove genocide. Onaj ko misli da su te elite odustale od planova te vrste žive u zabludi.

Institut na čijem ste čelu kontinuirano radi na prikupljanju dokaza i činjenica. Šta je trenutno aktuelno?

Trenutno, u saradnji sa International University of Sarajevo i Bošnjačkim institutom, organizujemo niz naučnih i kulturnih manifestacija koje smo nazvali Mjesec sjećanja na genocid u Srebrenici. Manifestacija je počela 15. juna 2016. godine promocijom knjige *Moj osmijeh je moja osveta* autorice Dževe Avdić, a završit će se promocijom knjige *Rastakanje duše*, autora prof. dr. Gorana Šimića, koja je na programu 8. jula 2016. godine.

Naravno, tu su naše redovne aktivnosti na prikupljanju, dokumentiranju, sistematiziranju i objavljivanju naših naučnih rezultata o počinjenim zločinima u Bosni u periodu 1992-1995, a što u ovom periodu realizujemo kroz 32 aktuelna naučnoistraživačka projekta.

Znam da je svojevremeno bilo govora o Muzeju genocida. Ima li po tom pitanju kakvih informacija?

Muzej genocida treba izgraditi i on će se izgraditi. Do tada treba adekvatno obilježiti sva znamenita mjesto od tabli kako doći do Tunela spaša pa do tabli na ulazima u sve gradove na kojima će stajati informacije o tome koliko je u periodu 1992-1995. u tom mjestu ubijeno nedužnih ljudi. Treba krenuti od Sarajeva, grada koji je preživio najdužu opsadu u novijoj historiji (1479 dana), pa dalje redom.

I nakon 20 godina postoje još neistražene masovne grobnice. Nije li taj proces pomalo usporen?

To je pitanje za Amora Mašovića i Institut za traženje nestalih Bosne i Hercegovine.

Istinu o zločinima trebamo ukazivati međunarodnoj zajednici i uopće svijetu. Oni su na agresiju i na genocid bili poprilično neutralni. Da li su oni svjesni razmjera tih i takvih zločina i osjećaju li svoju odgovornost?

Biti neutralan u situaciji kada jači bez ikakvog razloga tuče slabijeg znači staviti se na stranu napadača. Na svjetskom planu prema nepravdi koja se odvijala u Bosni, a koju su gledali u direktnom TV prijenosu svako je uradio ono što su

mu nalagali njegovi interesi a ne moralne obaveze. Nikada ne treba zaboraviti: da nije bilo intervencije zapadne Alijanse, koja se zove NATO, goloruki narod i Armija Republike Bosne i Hercegovine, bez dovoljno naoružanja i municije, ne bi se mogli uspešno suprotstaviti puno nadmoćnijem neprijatelju. Bez intervencije NATO-saveza danas ne bi bilo ni Bosne i Hercegovine, ni Bošnjaka, ni Hrvata na ovom prostoru.

Bergenska vremena su novine koje su redovno izvještavale o dešavanjima na tlu Bosne i Hercegovine u periodu 1992-1995. Kao osoba koja je jedno vrijeme živjela u Norveškoj Vi ste sakupili sve ono što su te novine objavile o Bosni i to priredili i na norveškom i bosanskom. Kako vidite angažman i odnos Norvežana prema istini o zločinima u Bosni i Hercegovini?

Norveška je jedna uređena i organizovana socijalna država. Država smještena na krajnjem sjeveru Evrope koja je primila oko 15.000 progrananika iz Bosne i Hercegovine, a nije morala. Većina od njih danas su situirani ljudi koji imaju svoje kuće, poslove i sve ono što im treba za normalan i lagodan život. Bosanci su najbolje integrirana grupa od 196 grupa iz cijelog svijeta koje žive u Norveškoj. Na životnu scenu već istupa druga generacija Bosanaca u Norveškoj...

Mnogi od nas gledaju na Norvešku kroz Thorvalda Stoltenberga koji zbog svog angažmana u toku agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu u periodu 1992-1995. nije popularan među Bosancima. On jeste Norvežanin, ali je u funkciji mirovnog posrednika učestvovao kao predstavnik svjetske organizacije Ujedinjenih naroda. A politika UN-a prema Bosni je bila takva kakva je bila i njenu najjednostavniju definiciju dao je predsjednik Alija Izetbegović koji je, vraćajući se sa jednog od stotina pregovora u bijelom svjetu u kasnu jesen 1993, rekao sljedeće: „Niko neće za nas skakati u hladnu vodu.“

Ako nekoga zanima detaljan norveški pristup događajima u Bosni u periodu 1992-1995, može o tome čitati u dva toma knjige *Bosna u Bergenskim vremenima* u izdanju Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu na norveškom i na bosanskom jeziku.

Revizija tužbe BiH protiv Srbije i Crne Gore ističe. Vaš komentar?

U ovom trenutku o tome Vam ne mogu govoriti.

Kako nakon bajramskih dana doživljavate godišnjicu Srebrenice?

Srebrenica je najdublja i najteža rana u nizu rana koje Bošnjaci Bosne i Hercegovine nose na svojim tijelima i u svojim dušama. Srebrenica je najbolnije mjesto i podsjećanje na ono kroz šta su Bošnjaci prošli kao narod. Ali, iz našeg stradanja išlo je i naše uzdizanje. Za relativno kratko vrijeme Bošnjaci su prešli put od gluhog doba do informatičke ere. Oni koji budu imali strpljenja da pročitaju ovaj tekst čitat će ga u smiraju bajramskih dana ili kad jedna od bajramskih zora zarudi. Ili u iščekivanju Bajrama.

Zastanimo... Pogledajmo naše bajramske sofre, skupe cigarete koje pripaljujemo, naša nova i čista bajramska odijela, naše uređene kuće i stanove, vile i vikendice. Naše komforne i mirišljive automobile. Našu djecu, unuke... Često sve to, zbog zastora satkanog od naše kritike svega postojećeg, nećemo da vidimo. Predstavljamo sebe kao uspješne, a našu državu definišemo kao totalno neuspješnu. U tome ima neka čudna kontradiktornost oko koje se moramo što prije usaglasiti radeći na sebi i mijenjajući prije svega sebe personalno. Tako ćemo najbolje mijenjati ono čime nismo zadovoljni i ono što se slomimo kritikujući ga.

Nisam nikakav demagog niti sam politički servilan prema bilo kome, ali za kraj želim reći nešto što je veoma važno a što često u ovoj životnoj vrevi i halabuci zaboravljam. Živimo u miru i slobodi za koju su svoje živote dali naši djedovi, očevi, sinovi, braća, sestre, majke. Njih više od stotinu hiljada samo u posljednjem ratu. I pored svih svojih mahana koje proizlaze, prije svega, iz nehaja, nemara, lijenosti i pasivnosti velikog broja nas, Bosna je zemlja blagostanja. Bosna je zemlja nade. Bosna je naša domovina. A samo u svojoj domovini obični čovjek može živjeti kao kralj!

Razgovarao:

Selman Selhanović

**U OKVIRU MANIFESTACIJE
“MJESEC SJЕĆANJA NA GENOCID U
SREBRENICI” PROMOVIRAN ZBORNIK
RADOVA S MEĐUNARODNE NAUČNE
KONFERENCIJE “SREBRENICA
1995-2015: EVALUACIJA NASLIJEĐA
I DUGOROČNIH POSLJEDICA
GENOCIDA”**

U srijedu, 29. juna 2016. godine, u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića, u okviru manifestacije **“Mjesec sjećanja na genocid u Srebrenici”**, koju, povodom 21. godišnjice od genocida u Srebrenici, organizira Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu u saradnji s Bošnjačkim institutom – Fondacija Adila Zulfikarpašića i Internacionalnim univerzitetom u Sarajevu, održana je promocija Zbornika radova s Međunarodne naučne konferencije “Srebrenica 1995-2015: Evaluacija naslijeđa i dugoročnih posljedica genocida”, održane 9-11. jula 2015. godine u Sarajevu, Tuzli i Potočarima, a u organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Memorijalnog centra Potočari, Univerziteta u Tuzli i Univerziteta u Sarajevu.

Zbornik radova promovirali su dr. Meldijana Arnaut Haseljić, mr. Zilha Košuta, mr. Abdel Alibegović i Hasan Nuhanović, a prisutnima se, u ime organizacionog odbora Konferencije, obratio i dr. Rasim Muratović, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Promociji je prisustvovao veliki broj gostiju iz akademskog, političkog, javnog i kulturnog života, kao i mnogobrojni predstavnici udruženja žrtava genocida.

TEKST ARNEA JOHANA VETLESENA U NORVEŠKIM NOVINAMA “MORGENBLADET”

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu je u maju 2016. godine bio domaćin jednom od najpoznatijih norveških filozofa prof. dr. Arneu Johanu Vetlesenu.

U okviru posjete Bosni i Hercegovini, 2. juna 2016., prof. Vetlesen je sa saradnicima Instituta dr. Erminom Kukom i Ilvanom Salić bio u posjeti Višegradu i Goraždu. Delegaciju je u Višegradu ugostio Suljo Fejzić, predsjedavajući Skupštine općine Višegrad. Cilj posjete bio je upoznavanje s bitnim činjenicama o počinjenim zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava na području Višegrada i Goražda.

Po povratku u Norvešku prof. Vetlesen je napisao tekst o navedenoj temi, te ga je pod naslovom “Ofrene som skammer seg“ objavio u norveškim novinama *Morgenbladet*, broj 24, za period 24-30. juli 2016. godine (str. 26-28). U tom tekstu prof. Vetlesen s filozofskog aspekta pristupa analizi i elaboraciji počinjenih zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Višegradu i Goraždu od strane srpskog agresora i zločinaca.

U OKVIRU MJESeca SJEĆANJA NA GENOCID U SREBRENICI OTVORENA IZLOŽBA ARS MEMORIAE

U srijedu, 22. juna 2016. u sarajevskoj Vijećnici otvorena je izložba bosanskohercegovačkog skulptora Adisa Fejzića i prijatelja pod nazivom “Ars Memoriae”. Izložba je prvi put postavljena 11. jula 2015. godine u bivšoj fabrici akumulatora u Potočarima u okviru trećeg dana Međunarodne naučne konferencije “Srebrenica 1995-2015:

Evaluacija naslijeda i dugoročnih posljedica genocida”, održane 9-11. jula 2015. godine.

Bošnjački institut – Fondacija Adila Zulfikarpašića, koji je pokrovitelj izložbe, ponovno je odlučio postaviti izložbu u okviru manifestacije “Mjesec sjećanja na genocid u Srebrenici”, koju organizira Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, u saradnji s Bošnjačkim institutom i Internacionallnim univerzitetom u Sarajevu.

Izložbu su otvorili mr. Amina Rizvanbegović Džuvić, direktorka Bošnjačkog instituta – Fondacija Adila Zulfikarpašića, i dr. Rasim Muratović, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Izložba je posvećena žrtvama genocida u Srebrenici i koncipirana je u koncentričnim krugovima. Sastoji se od približno 50 umjetničkih radova različitih žanrova.

Direktor Instituta za istraživanje zločina dr. Rasim Muratović istakao je da ovu izložbu mlađih autora spaja ono najbitnije: duboki humanizam, te ono što starinski nastavnici književnosti i maternjeg jezika običavaju nazivati idejom, porukom djela. A ta je poruka ustvari tek jedna sintagma, sintagma koja ne bi trebala biti samo puka floskula ili fraza: Nikad više!

PROMOCIJOM KNJIGE *MOJ OSMIJEH JE MOJA OSVETA OTVORENA* MANIFESTACIJA “MJESEC SJEĆANJA NA GENOCID U SREBRENICI”

U srijedu, 15. juna 2016, u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića svečano je otvorena manifestacija “Mjesec sjećanja na genocid u Srebrenici”, koju, povodom 21. godišnjice od genocida u Srebrenici, organizira Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu u saradnji s Bošnjačkim institutom – Fondacija Adila Zulfikarpašića i Internacionallnim univerzitetom u Sarajevu. Manifestaciju je, u ime organizacionog odbora, otvorila mr. Amina Rizvanbegović Džuvić, direktorica Bošnjačkog instituta.

Manifestacija je otvorena promocijom knjige *Moj osmijeh je moja osveta*, autorice Dževe Avdić - autobiografski zapis koji govori o genocidu u Srebrenici iz sjećanja devetogodišnje djevojčice. Promotori knjige bili su dr. Rasim Muratović, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, i prof. dr. Fahira Fejzić-Čengić s Fakulteta političkih nauka u Sarajevu, a publici se obratila i autorica Dževa Avdić. Moderator promocije bila je Maida Dervišević. Promociji je prisustvovao veliki broj gostiju iz političkog, akademskog, kulturnog i društvenog života, kao i članovi udruženja žrtava genocida. Na promociji je Mirza Hatunić, student Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu, izveo i prigodnu kompoziciju na gitari.

SJEDNICE ORGANIZACIONOG ODBORA ZA OBILJEŽAVANJE 11. JULIA, GODIŠNICE GENOCIDA U SREBRENICI

U prostorijama Memorijalnog centra u Potočarima i ove godine (juni i juli 2016) održane su sjednice Organizacionog odbora za obilježavanje 21. godišnjice od genocida u Srebrenici.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu je i ove, kao i prethodnih godina, bio član Organizacionog odbora.

U ime Instituta sjednicama je prisustvovao mr. Muamer Džananović, viši stručni saradnik, koji je ove godine bio i član Pododbora za naučnu, izdavačku i kulturnu djelatnost.

DELAGACIJA INSTITUTA S PROF. DR. ARNEOM JOHANOM VETLESENOM POSJETILA VIŠEGRAD

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu je tokom maja 2016. godine domaćin prof. dr. Arneu Johanu Vetlesenu.

Profesor Arne Johan Vetlesen jedan je od najpoznatijih norveških filozofa. Profesor je političke filozofije na Univerzitetu u Oslu. Autor je dva desetak knjiga i velikog broja naučnih radova i eseja u kojima izučava pojam zla.

U okviru svoje posjete Bosni i Hercegovini profesor Vetlesen obišao je nekoliko značajnijih gradova i održao predavanja u Sarajevu i Mostaru.

U četvrtak, 2. juna 2016, prof. Vetlesen je sa saradnicima Instituta, mr. Erminom Kukom i Ilvanom Salić, bio u posjeti Višogradu i Goraždu. Delegaciju je ugostio Suljo Fejzić, predsjedavajući Skupštine općine Višegrad, koji je profesora informirao o događajima s početka agresije na Bosnu i Hercegovinu 1992. godine u Višogradu i zločinima počinjenim nad bošnjačkim stanovništvom u tom gradu. Delegacija je također obišla i kuću u Pionirskoj ulici u Višogradu, u kojoj su 14. juna 1992. godine živa zapaljena 53 civila bošnjačke nacionalnosti.

PROF. DR. ARNE JOHAN VETLESEN ODRŽAO PREDAVANJE U MOSTARU

Profesor Arne Johan Vetlesen, jedan od najpoznatijih norveških filozofa, u organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu boravi u Bosni i Hercegovini. Profesor Vetlesen predaje političku filozofiju na Univerzitetu u Oslu. Autor je dvadesetak knjiga i velikog broja naučnih radova i eseja u kojima izučava pojam zla.

U srijedu, 1. juna 2016, prof. Vetlesen je, povodom obilježavanja 24. godišnjice zločina nad

Bošnjacima Nevesinja, u Studentskom hotelu u Mostaru održao predavanje o temi „Nakon genocida žrtve se stide“.

Uvodničar predavanja bio je dr. Rasim Muratić, direktor Instituta, a skupu je prisustvovalo preko 200 gostiju iz akademskog, javnog i kulturnog života, kao i mnogobrojne preživjele žrtve genocida.

ODRŽANO PREDAVANJE PROF. DR. ARNEA JOHANA VETLESENA “LOGIKA GENOCIDA: IZMEĐU KOLEKTIVNOG I INDIVIDUALNOG DJELOVANJA”

U organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, u utorak, 31. maja 2016, na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu prof. dr. Arne Johan Vetlesen održao je predavanje o temi “Logika genocida: Između kolektivnog i individualnog djelovanja”.

Pristutnim studentima, članovima akademske zajednice, kao i mnogobrojnim gostima iz javnog i kulturnog života, ukratko su se obratili i

dr. Rasim Muratović, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, kao i prof. dr. Smail Čekić.

Profesor Arne Johan Vetlesen jedan je od najpoznatijih norveških filozofa. Profesor je političke filozofije na Univerzitetu u Oslu. Autor je dva desetak knjiga i velikog broja naučnih radova i eseja u kojima izučava pojam zla.

Zbog njegovog kontinuiranog rada na izučavanju zla i ljudskog dostojanstva dobio je nagradu Fangenes testamente (Logoraški testament, 2004), koju svake godine dodjeljuje Norveški institut za mir istraživačima koji su dali poseban doprinos u borbi protiv zla. Profesor Vetlesen je u svom širokom naučnom opusu ponudio naučnoj i široj javnosti naučnu istinu o događajima u Bosni 1992–1995.

Do sada je objavio niz knjiga, među kojima su *Evil and Human Agency*, *Understanding Collective Evildoing* (2005), *Smerte* (2004), *Moralens sjanse i markedets tidsalder* (2003). Vetlesenovi naučni eseji su nastojanje da se nauka koristi za razumijevanje barbarstva i zločinačkih instinkata koji završavaju genocidom, a sve u cilju razumijevanja uzroka, ciljeva i razmjera genocida, te prevencije genocida kao zločina i zla najvišeg ranga.

INSTITUTU ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA SARAJEVO DONIRANO PET HILJADA KM

Protokol o realizaciji navedenih sredstava koja će biti utrošena za nabavku računarske i prateće opreme potpisali su načelnik Općine Centar Sarajevo Dževad Bećirević i direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu Rasim Muratović.

Tim povodom 31. maja 2016. direktor Muratović i sekretar Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo Fuad Jašarević posjetili su Općinu Centar,

gdje su im Jasna Beba, sekretar Općinskog organa uprave, i Mustafa Resić, savjetnik općinskog načelnika, uručili navedeni protokol.

Direktor Muratović zahvalio je načelniku Bećireviću i Općinskom vijeću na podršci koju pružaju Institutu već nekoliko godina.

“Donirana sredstva zaista nam mnogo znače i ovo nije prvi put da nam Općina Centar pomaže. Podrška Općine Centar postala je tradicionalna i to nas ohrabruje. Kada nam je bilo najteže, Općina Centar bila je uz nas i nadam se da će ovakva saradnja biti nastavljena i u budućnosti”, istakao je Muratović.

NORVEŠKI NASTAVNICI POSJETILI INSTITUT

Grupa norveških nastavnika je u petak, 6. maja 2016, posjetila Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Domaćin susreta bio je dr. Rasim Muratović, direktor Instituta, koji je goste upoznao s djelatnostima Instituta, kao i činjenicama o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1992-1995.

Posjetiocima su također predložena izdanja Instituta za istraživanje zločina, koji, između ostalog, obuhvataju i prijevode djela poznatih norveških autora na bosanski jezik, a koje je preveo dr. Rasim Muratović.

**MR. AMINA RIZVANBEGOVIĆ DŽUVIĆ,
DIREKTORICA BOŠNJAČKOG
INSTITUTA - FONDACIJA ADILA
ZULFIKARPAŠIĆA, POSJETILA
INSTITUT**

U četvrtak, 28. aprila 2016., Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu posjetila je mr. Amina Rizvanbegović Džuvić, direktorica Bošnjačkog instituta – Fondacija Adila Zulfikarpašića.

Domaćin susreta bio je dr. Rasim Muratović, direktor Instituta, a na sastanku se razgovaralo o suradnji ovih dviju institucija u vezi s obilježavanjem 21 godine od genocida u Srebrenici.

**DIREKTOR INSTITUTA U POSJETI
HRVATSKOM MEMORIJALNO-
DOKUMENTACIJSKOM CENTRU
DOMOVINSKOG RATA U ZAGREBU**

Direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu 22. aprila 2016. boravio je u radnoj posjeti Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru domovinskog rata u Zagrebu, gdje se sastao s direktorom centra dr. Antom Nazorom. Cilj ovog zajedničkog sastanka bio je upoznavanje domaćina s aktivnostima i projektima koje Institut provodi i koji su u pripremi. Iskazana je obostrana zainteresiranost za projekte koje provode ove dvije naučne institucije.

Tokom sastanka zaključeno je da ima puno dodirnih tačaka na kojima postoji potreba za saradjnjom.

Dogovorene su daljnje aktivnosti na unapređenju saradnje i konkretni projekti koje će ove dvije naučne institucije u budućnosti zajednički realizirati.

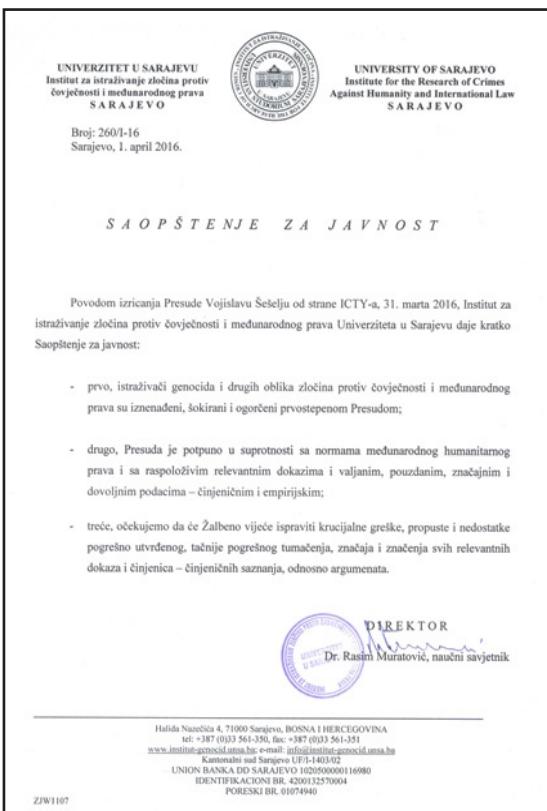
SAOPĆENJE ZA JAVNOST

Povodom izricanja Presude Vojislavu Šešelju od strane ICTY-a, 31. marta 2016, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu daje kratko Saopćenje za javnost:

- prvo, istraživači genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava iznenadeni su, šokirani i ogorčeni prvostepenom Presudom;
- drugo, Presuda je potpuno u suprotnosti s normama međunarodnog humanitarnog prava i s raspoloživim relevantnim dokazima i valjanim, pouzdanim, značajnim i dovoljnim podacima – činjeničnim i empirijskim;
- treće, očekujemo da će Žalbeno vijeće ispraviti krucijalne greške, propuste i nedostatke pogrešno utvrđenog, tačnije pogrešnog tumačenja, značaja i značenja svih relevantnih dokaza i činjenica – činjeničnih saznanja, odnosno argumenata.

DIREKTOR

Dr. Rasim Muratović, naučni savjetnik

PRVOSTEPENOM PRESUDOM RADOVAN KARADŽIĆ OSUĐEN NA 40 GODINA ZATVORA

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) 24. marta 2016. osudio je u prvostepenom postupku Radovana Karadžića na kaznu od 40 godina zatvora za genocid, zločine protiv čovječnosti i kršenje zakona i običaja ratovanja.

Karadžić, koji je bio prvi predsjednik Republike Srpske i vrhovni civilni komandant Vojske Republike Srpske tokom agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1992-1995, proglašen je krivim po 10, od ukupno 11 tačaka optužnice koju je protiv njega podiglo Haško tužilaštvo.

Proglašen je krivim za udruženi zločinački poduhvat u vezi s opsadom Sarajeva od 1992. do 1995. godine, za koju snosi i individualnu krivičnu odgovornost.

Sudska vijeće MKSJ proglašilo je Karadžića krivim i za uzimanje posmatrača Ujedinjenih naroda (UN) za taoce tokom NATO-vih zračnih udara na položaje Vojske Republike Srpske (VRS) 1995. godine.

Sudska vijeće Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju odlučilo je da Radovan Karadžić nije kriv za genocid u sedam općina u Bosni i Hercegovini – Bratuncu, Foči, Ključu, Prijedoru, Sanskom Mostu, Vlasenici i Zvorniku, što je bila prva od dviju optužbi za genocid.

Sudska vijeće zaključilo je da optuženi za sedam općina snosi individualnu krivičnu odgovornost za progon, istrebljenje, ubistva, deportaciju i prisilno premještanje kao zločine protiv čovječnosti i ubistva kao kršenje zakona i običaja ratovanja.

Vijeće je konstatiralo da su pripadnici snaga bosanskih Srba imali namjeru da unište bosanske muslimane iz Srebrenice kao takve. Vijeće je, uz ostalo, zaključilo da je Karadžić bio jedina ličnost u RS-u koja je imala moć da intervenira da muškarci bosanski Muslimani budu pobijeni, ali "ne samo da nije spriječio ubijanje nego je lično naredio da muškarci iz Bratunca budu prebačeni na druga mjesta kako bi bili ubijeni, nakon čega

su ubijeni na području Zvornika”.

Sudsko vijeće konstatiralo je da je 14. jula 1995. Karadžić proglašio ratno stanje na području općine Srebrenica - Skelani što je Drinskom korpu-su VRS-a dopustilo korištenje svih materijalnih resursa i olakšalo akcije ubijanja.

Dokazi u predmetu pokazali su, kako je zaključilo Vijeće, da je najmanje pet hiljada muškaraca bosanskih Muslimana ubijeno u vezi s događajima navedenim u dijelu optužnice koji se odnosi na zločine počinjene u Srebrenici.

Kad je riječ o držanju u opsadi Sarajeva, kampanji granatiranja i snajperisanja civila i civilnih ciljeva u Sarajevu, Sudsko vijeće zaključilo je da su civili bili direktna meta Sarajevsko-romanjskog korpusa (SRK) Vojske Republike Srpske, kao što ilustriraju snajperski incidenti, ili su bili izloženi neselektivnoj i prekomjernoj vatri kao kad je SRK bacao aviobombe i ispaljivao granate na lokacije okupljanja civila.

Tročlanu sudsko vijeće odbacilo je tvrdnje optuženog da su “snage bosanskih Muslimana namjerno gađale svoje civile kako bi izazvale međunarodnu intervenciju”.

“Optuženi snosi individualnu krivičnu odgovornost za ubistva, protupravni napad na civile i širenje terora kao kršenje zakona ili običaja ratovanja i za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti”, presudilo je Sudsko vijeće u dijelu presude protiv Karadžića koji se odnosi na držanje u opsadi, granatiranje i snajperisanje civila.

Vijeće je u dijelu presude kojom je Karadžić proglašen krivim za uzimanje pripadnika UN-ovih snaga za taoce zaključilo da je Karadžić doprinio zajedničkom cilju da se UN-ovi pripadnici UN uzmu za taoce kako bi se NATO odvratio od daljih zračnih napada. Sudije su utvrdile da je Karadžić direktno učestvovao u operaciji uzimanja UN-ovih pripadnika za taoce. Prilikom čitanja presude navedeno je kako je Karadžić nadgledao uzimanje talaca, primao izvještaje i postavljao uvjete za oslobođanje pripadnika UN-ovih snaga.

Suđenje Karadžiću počelo je 2009. i trajalo je više od pet godina, do oktobra 2014. Karadžić je

pod lažnim imenom Dragan Dabić, nakon više od 13 godina skrivanja, uhapšen u Beogradu 2008. godine i prebačen u pritvorsku jedinicu Haškog tribunala.

Kao svjedoci optužbe i odbrane na ovom suđenju pojavile su se brojne žrtve, međunarodni i domaći stručnjaci i zvaničnici, pripadnici UNPROFOR-ovih snaga, ali i osobe ranije osuđene za zločine pred Haškim tribunalom.

Izricanje presude Radovanu Karadžiću u Haškom tribunalu pratilo je oko 300 osoba. Među prisutnima bio je i direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu dr. Rasim Muratović, koji je u organizaciji Udruženja žrtava i svjedoka genocida, te Pokreta majki enklava Srebrenica i Žepa, prisustvovao izricanju Presude. S njima su putovali i predstavnici organizacije studenata iz Bosanske krajine, nestalih iz Kozarca i Prijedora, Udruženja ubijene djece Sarajeva, Udruženja Mir pravda, povratak i pomirenje, predstavnici nestalih i ubijenih Žepe i Memorijalnog centra Potocari.

Također u prostorijama Instituta organizirano je direktno praćenje izricanja presude kojem su prisustvovali uposlenici Instituta, predstavnici Udruženja roditelja ubijene djece Sarajeva, gosti i predstavnici medija.

Dr. Rasim Muratović, direktor Instituta, i Amir Ahmić, bošnjački oficir za vezu u Haškom tribunalu

USUSRET PRESUDI - Radovan Karadžić, od Durmitora do Haaga

Evidentirano je više od 700 masovnih grobniča; opljačkano je, porušeno, sistematski uništено oko 1.200 objekata islamske arhitekture, 500 objekata u vlasništvu Katoličke crkve i nekoliko desetina jevrejskih vjerskih objekata; opljačkano je, porušeno i popaljeno na stotine hiljada kuća i stanova...

Ko visoko leti, nisko pada. Uvjerio se u ovu narodnu i Radovan Karadžić “leteći” sa durmitorskih planinskih visina do nizozemskih pješkovitih ravnica. Preko Sarajeva. U koje je došao 1960. godine kao četrnaestogodišnji dječak nakon završene osnovne škole u rodnoj Petnici, selu između Žabljaka i Šavnika, i završene osmogodišnje škole u Nikšiću.

Upisao se bez ikakvih problema prvo u Srednju medicinsku školu, a zatim i na Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu. Za mnoge mlade ljude tog vremena upisati se na jedno ili drugo, a pogotovo na oboje, bila je samo mislena imenica. Neka tajna ruka otvarala je širom sva sarajevska vrata sinu oca Vuka, pripadnika fašističkog četničkog pokreta Dragomira Draže Mihailovića tokom Drugog svjetskog rata.

Nije volio gradove

I ne samo sarajevska. Slijedi studentsko volontiranje u Danskoj, medicinska specijalizacija u SAD-u i tako redom... Zapošljavanje na tadašnjem državnom Univerzitetskom medicinskom centru u Sarajevu odmah nakon diplomiranja. Ženidba. I dobijanje stana u strogom centru Sarajeva pedesetak metara udaljenom od zgrade Centralnog komiteta Saveza komunista Bosne i Hercegovine, u ulici revolucionarnog naziva Sutjeska broj 2/III, i maksimalno tri stotine metara udaljenog od Klinike na kojoj je Radovan bio sve osim direktora.

Radovan nije volio gradove, što će zapisati i u jednoj svojoj pjesmici u predvečerju devedesetih: “...Siđimo u gradove da bijemo gadove...”

Radovan pogotovo nije volio Sarajevo, pravdajući to jednim od srpskih mitova po kojem je Sarajevo, kao i svi drugi gradovi u Bosni, “sagrađeno na svetoj srpskoj zemlji”. Radovan je svojim vatrenim i na mitu utemeljenim govorima širio mržnju i potpaljivao vatrnu nacionalizma, šovinizma i fašizma koji su se dobro primali u vremenu propadanja jednog sistema i raspada jedne države. U tom vakuumu Radovan Karadžić i njegova bulumenta svakodnevno teledirigovani sa najvišeg mjesta iz Beograda javljali su se kao zaštitnici srpstva, hrišćanstva i Evrope u zamjenu za uništenje onih koji su bila konstruisana prepreka i suprotnost svemu tome, prije svih Bošnjaci.

“Za samo nekoliko dana Sarajevo će biti sravnjeno sa zemljom i biće 500.000 mrtvih. Za mjesec Muslimani Bosne i Hercegovine biće uništeni.” Ovo govori Radovan Karadžić svom bliskom saradniku Momčilu Mandiću, početkom oktobra 1991. (dakle pola godine prije početka rata u Republici Bosni i Hercegovini), i na taj način matematički precizno objašnjava genocidno-štapski zacrtan plan beogradske velikosprske politike i njegove, logikom holokausta, matematički projektovane posljedice, a posljedice su bile sljedeće: 2.200.000 osoba je protjerano sa svojih staništa, što čini više od polovine ukupnog stanovništva Republike Bosne i Hercegovine po popisu od marta 1991; više od 100.000 osoba je ubijeno. Većinom civila; oko 30.000 žena, djevo-

jaka, djevojčica i muškaraca je silovano i seksualno zlostavljan; formirano je oko 650 koncentracionih logora kroz koje je prošlo oko 200.000 logoraša u kojima je ubijeno oko 30.000 osoba; evidentirano je više od 700 masovnih grobnica; opljačkano je, porušeno, sistematski uništeno oko 1.200 objekata islamske arhitekture, 500 objekata u vlasništvu Katoličke crkve i nekoliko desetina jevrejskih vjerskih objekata; opljačkano je, porušeno i popaljeno na stotine hiljada stambenih objekata; uništeno je i oštećeno između 60 i 70% ukupnog broja stambenih jedinica u Republici Bosni i Hercegovini; razoreni su i uništeni mnogi infrastrukturni objekti u oblasti saobraćaja i veza; opljačkani su i razoreni mnogi industrijski objekti, poljoprivredna dobra, hoteli, moteli i turistički centri, te bezbroj malih zanatskih i trgovačkih radnji u privatnom vlasništvu; uništeno je ili oštećeno 60% industrijskih objekata; uništeno je oko 55% zdravstvenih objekata; ubijeno 349 ljekara; razoreni su i uništeni gotovo svi obrazovni, naučni, kulturni i sportski objekti. Zapaljena je Nacionalna biblioteka; spaljen Orijentalni institut...

Ovo su samo "osnovni rezultati" prizemnog panskog i geopolitičke grandomanije, fašistički mračnog i agresivno-osvajačkog mentaliteta dvojca Slobodana Miloševića iz Lijeve Rijeke i Radovana Karadžića iz Petnjice sa Durmitora. Ruralnog mentaliteta koji je (vođen logikom preoravanja mede i otimačine komšijske njive) izbjao iz svake njihove geste. Čak i ograničeni vojnički um generala Ratka Mladića, još u idejnoj fazi projekta velike Srbije sve ovo pobrajano imenovao je kao genocid, pitajući se na jednom od vojno-političkih sastanaka: "... ja ne znam kako će Krajišnik i Karadžić to objasniti svijetu. To je, ljudi, genocid."

U trećoj izmijenjenoj optužnici Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u Haagu Radovan Karadžić je optužen, između ostalog, za genocid, zločine protiv čovječnosti i kršenje zakona i običaja ratovanja, kako slijedi:

Tačka 1 – Genocid: Radovan Karadžić je u dogовору с другима починio, planirao, подстicao,

naredio i/ili pomagao i podržavao genocid nad dijelom nacionalnih, etničkih i/ili vjerskih grupa bosanskih Muslimana i/ili bosanskih Hrvata, као takvih. Radovan Karadžić je učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu trajnog uklanjanja bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata s područja u Bosni i Hercegovini na koja su Srbi polagali pravo. Namjera da se te grupe djelomično unište manifestirana je na najekstremniji način u Bratuncu, Foči, Ključu, Prijedoru, Sanskom Mostu, Vlasenici i Zvorniku.

Tačka 2 – Genocid: Radovan Karadžić je učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu da se bosanski Muslimani u Srebrenici eliminišu ubijanjem srebreničkih muškaraca i dječaka, као i prisilnim odvođenjem žena, djevojčica i dijela starijih muškaraca.

Tačka 3 – Progoni: Radovan Karadžić se konkretno tereti za progone u sljedećim opštinama: Banja Luka, Bijeljina, Bosanski Novi, Bratunac, Brčko, Foča, Hadžići, Iličići, Ključ, Novi Grad, Novo Sarajevo, Pale, Prijedor, Rogatica, Sanski Most, Sokolac, Višegrad, Vlasenica, Vogošća, Zvornik, kao i progone iz Srebrenice.

Tačke 4, 5 i 6 – Istrebljivanje, ubistvo: Radovan Karadžić je u dogовору с другима починio, planirao, подстicao, naredio i podržavao istrebljivanje i ubistvo bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata iz Srebrenice i Sarajeva.

Tačke 7 i 8 – Deportacije, nehumana djela: Prisilno preseljavanje bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata s područja na koja su bosanski Srbi polagali pravo, sredstvima koja su uključivala zločine prisilnog premještanja i deportacije.

Tačke 9 i 10 – Terorisanje, protivpravni napadi: Radovan Karadžić je učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu da se pokrene i provede kampanja snajperskog djelovanja i granatiranja protiv civilnog stanovništva Sarajeva. Granati-

ranjem i snajperskim djelovanjem ubijeno i ranjeno na hiljade civila oba spola i svih uzrasta, uključujući djecu i starije osobe.

Tačka 11 – Uzimanje talaca: Radovan Karadžić je u dogovoru s drugima počinio, planirao, podsticao, naredio i/ili pomagao i podržavao uzimanje vojnih posmatrača i pripadnika mirovnih snaga UN-a za taoce. U periodu od približno 26. maja 1995. do 19. juna 1995. snage VRS-a zatočile su više od dvije stotine pripadnika mirovnih snaga i vojnih posmatrača UN-a na raznim lokacijama, uključujući Pale, Sarajevo, Banju Luku i Goražde i držali ih kao taoce na raznim lokacijama.

Opšti navodi: Sve činjenje i nečinjenje koje se optuženom stavlja na teret kao zločini protiv čovječnosti, izuzev onog u okviru kampanje snajperskog djelovanja i granatiranja u Sarajevu, bilo je dio rasprostranjenog ili sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva Bosne i Hercegovine. Žrtve svih zločina koji se stavlju na teret kao kršenja zajedničkog člana 3 Ženevske konvencije iz 1949. godine bile su osobe koje nisu aktivno učestvovali u neprijateljstvima.

Svi su krivi

Ono što je već dugo poznato kao naučna činjenica je to da je Radovan Karadžić kao predsjednik Republike Srpske i vrhovni komandant Oružanih snaga bio eksponent Beograda i srpskog političkog, vojnog i policijskog režima. Taj režim je planirao, organizovao, pripremao i izvršio i agresiju na međunarodno priznatu državu Republiku Bosnu i Hercegovinu. Agresiju i rušenje ustavnopravnog poretku Republike Bosne i Hercegovine. Radovan Karadžić je podsticao i uz pomoć JNA odnosno VJ izvršio političku i oružanu pobunu protiv ustavnog poretku Republike Bosne i Hercegovine. Što je najteže krivično djelo u svim društveno-političkim sistemima. Glavni cilj tog agresivnog ratnohuškačkog pohoda, na čelu sa Miloševićem, a Karadžićem kao njegovim pomoćnikom zaduženim za Bosnu,

bio je rat u svrhu osvajanja teritorija, te protjerivanja i fizičke likvidacije i eliminacije nesrba sa zločinački osvojenih prostora. Činjeno je to pod zastavom fašisoidnog ideološkog fanatizma o “nacionalnoj ugroženosti”. Pod tim geslom vodili su se ratovi od Slovenije do Kosova, uz sistematski i medijski halabučnu propagandu o navodnoj “satanizaciji Srba”. Svi su krivi: Muslimani, Hrvati, Albanci, ustaše, balije, UČK, Zelene beretke, mudžahedini, NATO, CIA, obaveštajne službe Francuske, Njemačke, Vatikana, Teheran... Svi, samo oni ne. Ukratko, laž je sveprisutna i metodski osmišljena konstanta koja verbalno podržava i vrednuje svaku ratnu opciju, svaki masakr i svaki zločin. Istovremeno, nižu se srpske “pobede” i hvalospjevi.

Zločini koji su tim “pobedama” prethodili pokazuju se kao samoubilačke podlosti samih žrtava: Muslimani granatiraju sami sebe, UČK raseljava, a NATO tjera Albance u bježanje; francuske tajne službe organizuju genocid u Srebrenici. To je, dakle, suština velikosrpske ekspanzionističke, agresivnoratničke i zločinačko-genocidne politike i prakse, ogreze u krvi i nasilju logike fašisoidno začrtanog “etničkog čišćenja”. Kada čovjek danas pogleda rezultate Miloševićevog i Karadžićevog zla, logično je da se upita: Kakvi su to bili ljudi? Kakvi su bili milioni onih koji su ih bespogovorno slijedili, veličali i slavili?

“Jesu li ti ljudi bili drugačiji od svih nas”, pitao se Stenley Milgram, američki psiholog sa Yale University, izučavajući psihološki profil nacista u Drugom svjetskom ratu. “Jesu li to bile korumpirane, uništene i na činjenje zla spremne osobe? Ili je to bila nesretna kombinacija različitih faktora koji su proizveli defektnu i bolesnu osobu?” Nije nemoguće da se u slučaju Miloševića i Karadžića, u socijalno najširem smislu te riječi, jasperovski govoreći, radi o “idejama i vjerovanjima koja se u svijetu moderne civilizacije moraju smatrati simptomom duševne bolesti.”

A to sugerije da neka gledišta i vrijednosti, uprkos svojoj zdravorazumskoj nenormalnosti, u nekim sredinama bivaju njegovana kao dominantna, ne dozvoljavajući ostalima da se razviju. To producira sabornost personalne uzajamne

sličnosti jednog broja individua, koja će olakšati podjelu planski zacrtanih uloga. Određeni tipovi ličnosti odgovaraju kako međusobno, tako i određenom vremenu. Zapaženo je kako se nalaze zajedno neurotični i histerični karakter. Radovan isto kao i Slobodan su se legitimisali kao osobe hira, laži, mržnje i isključivosti. Stotinu i više hiljada ubijenih, milioni poniženih i raseljenih nesrba, cijena su njihove etno-oholosti i etno na(r)cističke samodopadnosti. Sve je, međutim, bilo uzalud. Velikodržavni cilj, ipak, nije ostvaren. Na kraju normalnom čovjeku ostaje da se upita: Čemu i zašto ovolike mrtve glave i stalni nedovršeni ratovi?

Nauci ostaje zadatak da istraži sve društvene, ekonomske, političke, psihološke, historijske i svake druge prepostavke koje su doprinijele najvećem zločini na kraju XX stoljeća. Optuženi ratni zločinac Radovan Karadžić će u četvrtak, uoči Velikog petka (po gregorijanskom kalendaru), 24. marta 2016. godine, biti osuđen za sve zločine protiv čovječnosti i međunarodnog prava koje su počinile formacije, a prije svega Policija i Vojska Republike Srpske, čiji je Karadžić bio vrhovni komandant. Po pravilima Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, za djela za koja se optuženi Karadžić tereti kazna može biti doživotna robija ili 40 godina zatvora. Za njega lično skoro je nevažno koja će od ove dvije kazne biti izrečena.

Za žrtve doživotna robija Karadžiću bilo bi nešto što se podrazumijeva i minimum ispod kojeg se nema kud. Doživotna robija bila bi za žrtve tračak utjehe, mala satisfakcija i velika nada da je pravda ipak dostižna i da je ima makar koliko zrno više od nepravde u ovome gluhome, nijemome i nepravednome svijetu. Kakva god bude presuda, ona će biti od ogromne važnosti posebno za znanost. Holokaust je bio "nijema" tragedija koja se počela istinski odmotavati tek kada su se pojavili vrijedni sociolozi, antropolozi, historičari, pjesnici, pisci, filozofi koji su postepeno oblikovali vokabular za njegovu artikulaciju jer zatomljavanje svakog oblika verbalizma nije ništa drugo nego oblik dehumanizacije.

Relevantan uzorak

Mi u Institutu za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu problem zločina ove vrste želimo istraživati i o njemu govoriti znanstveno. Hoće reći da nas taj problem ne zanima ni sa političkog, ni sa moralnog, ni sa krivičnoprvnog stajališta, nego nas zanima kao određeno zbivanje koje želimo znanstveno, a to znači objektivno i sigurno istražiti i prikazati. Znanstveni način istraživanja mora biti objektivan, kvantificiran, neideološki, nepolitički i nužno historijski. Jer znanost nije polje na kojem bi trebalo da se odvija natjecanje u tome ko je podnio najviše žrtava i bio objekt zločinačkih akcija onih "drugih", nego je znanost nastojanje da se sredstva i snaga znanosti koriste da bi se iznenadne, ali i redovite, pravale barbarstva i zapretanih zločinačkih instinkta kod velikog broja ljudi našeg prostora, prvo razumjeli, a potom i eventualno blokirali. Zar ima relevantniji uzorak od Radovana Karadžića, predsjednika Republike Srpske u periodu od 17. decembra 1992. do 19. jula 1996.?

(Tekst direktora Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu dr. Rasima Muratovića, objavljen u dnevnom listu Oslobođenje 19. marta 2016. godine (str. 26. i 27.); Također tekst se može i pročitati na web portalu Oslobođenja na linku: <http://www.oslobodjenje.ba/pogledi/u-su-sret-presudi-radovan-karadzic-od-durmitora-do-haaga>)

DIREKTOR INSTITUTA U POSJETI AMBASADI DRŽAVE PALESTINE U BOSNI I HERCEGOVINI

Direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu dr. **Rasim Muratović**, naučni savjetnik, i mr. **Ermin Kuka**, viši stručni saradnik, 19. februara 2016. godine bili su u posjeti u Ambasadi Države Palestine u Bosni i Hercegovini.

Tom prilikom sastali su se s ambasadorom Države Palestine u Bosni i Hercegovini NJ. E. **Rezeqom Namoorom**.

Tokom susreta razgovarano je o projektima Instituta, te o važnosti istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu u Bosni i Hercegovini i svijetu, s posebnim naglaskom na zločine koji se čine nad palestinskim narodom. Također, razgovarano je i o mogućnostima saradnje između naučnika i istraživača iz dviju država.

MATURANTI GIMNAZIJE OBALA POSJETILI INSTITUT

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu u ponedjeljak, 15. februara 2016, posjetili su maturanti sarajevske gimnazije „Obala“.

Gimnazijalci su došli u pratnji profesorice historije gđe **Snježane Melunović**.

Domaćin susreta bio je direktor Instituta dr. **Rasim Muratović**, koji je učenicima predstavio historijat i osnovne djelatnosti Instituta.

Mr. **Ermin Kuka**, viši stručni saradnik Instituta, učenicima je održao predavanje o temi *Metode pribavljanja podataka o zločinima i relevantni izvori podataka – primjer: projekat „Genocid u Brčkom 1992-1995.“*, a mr. **Muamer Džananović**, također viši stručni saradnik Instituta, održao je predavanje o temi *Metodologija terenskog istraživanja na primjeru projekta „Zločini nad djecom u Goraždu tokom opsade 1992-1995“*.

Nakon predavanja uslijedila je diskusija, a Institut je učenicima, kao i biblioteci gimnazije „Obala“ poklonio svoja najznačajnija izdanja.

Na tribni su izlagali:

dr. Elias Tauber, Antisemitska propaganda kroz pisanje „Sarajevskog novog lista”,

mr. Sabina Subašić-Galijatović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, *Stradanje djece u holokaustu i*

mr. Zilha Košuta, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, *Mostar – mjesto spašavanja Jevreja Jugoslavije.*

Na tribni se također obratio i prorektor za oblast naučnoistraživačkog/umjetničkoistraživačkog rada Univerziteta u Sarajevu prof. dr. Faruk Mekić, kao i dr. Rasim Muratović, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, a izlaganjima su, pored gostiju iz akademskog, javnog, kulturnog i političkog života, prisustvovali i maturanti nekoliko srednjih škola s područja Kantona Sarajevo.

ODRŽANA TRIBINA POVODOM MEĐUNARODNOG DANA SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA

Povodom 27. januara – Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu je, u saradnji s Rektortom Univerziteta u Sarajevu, u srijedu, 3. februara 2016., u Svečanoj sali Rektorata, organizirao tribinu pod nazivom **Sjećanje na žrtve holokausta.**

POŠTOVANI BOSANCI U DIJASPORI,

dvadeset godina nakon agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu mnogi Bosanci su se u mnogim zemljama svijeta, od Kanade do Novog Zelanda, etablirali u raznim sferama akademskog, ekonomskog, kulturnog i političkog života. Sjajni smo činjenice da je svima vama Bosna i Hercegovina u srcu, te da često i na različite načine dajete veliki doprinos razvoju Bosne i Hercegovine, kao i širenju istine o onome što se dogodilo tokom agresije 1992-1995.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, kao najvažnija institucija u Bosni i Hercegovini čiji je glavni cilj naučno utvrđivanje činjenica

o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava počinjenih na njenom tlu, za nešto više od dvije decenije svog postojanja objavio je 103 naučne studije, od čega je samo 14 prevedeno na strane jezike (engleski i norveški).

S druge strane, Institut je preveo pet izdanja s engleskog, četiri izdanja s norveškog te jedno izdanie sa njemačkog na bosanski jezik. Također, Institut je, do sada, objavio deset svojih izdanja dvojezično (na engleskom i norveškom). Složit ćete se, preskromno je ovo. Stoga upućujemo ovo pismo vama, dragi naši Bosanci u dijaspori, i pozivamo vas da učinite napor i prevedete barem jedno djelo objavljen u izdanju Instituta na jezik kojim se govori u zemlji Vašeg boravišta.

Također smo svjesni činjenice da su izašla brojna izdanja na jezicima zemalja u kojima živate a koja tretiraju Bosnu i Hercegovinu, te Vas pozivamo da ona djela koja su pristupačna Vašoj vokaciji prevedete na bosanski jezik. Podsjećamo Vas da u svakoj od zemalja u kojima živate postoje institucije koje projekte ovakve vrste djelimično ili u cijelosti podržavaju.

Za dodatne informacije stojimo Vam na raspolaganju.

S poštovanjem,

D I R E K T O R

Dr. Rasim Muratović, naučni savjetnik

UNIVERSITET U SARAJEVO
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

UNIVERSITY OF SARAJEVO
Institute for the Research of Crimes
Against Humanity and International Law
SARAJEVO

Broj: 914/I-15
Sarajevo, 31. decembar 2015.

Poštovani Bosanci u dijaspori,
dvadeset godina nakon agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu mnogi Bosanci su se u mnogim zemljama svijeta, od Kanade do Novog Zelanda, etabirali u raznim sferama akademskog, ekonomskog, kulturnog i političkog života. Sjajni smo činjenice da je svima vama Bosna i Hercegovina u srcu, te da često i na različite načine dajete veliki doprinos razvoju Bosne i Hercegovine kao i širenju istine o onome što se dogodilo tokom agresije 1992-1995.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, kao najvažnija institucija u Bosni i Hercegovini čiji je glavni cilj naučno utvrđivanje činjenica o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava počinjenih na njenom tlu, za nešto više od dvije decenije svog postojanja objavio je 103 naučne studije, od čega je samo 14 prevedeno na strane jezike (engleski i norveški).

S druge strane, Institut je preveo pet izdanja s engleskog, četiri izdanja s norveškog te jedno izdanie sa njemačkog na bosanski jezik. Također, Institut je, do sada, objavio deset svojih izdanja dvojezično (na engleskom i norveškom). Složit ćete se, preskromno je ovo. Stoga upućujemo ovo pismo vama, dragi naši Bosanci u dijaspori, i pozivamo vas da učinite napor i prevedete barem jedno djelo objavljeno u izdanju Instituta na jezik kojim se govori u zemlji Vašeg boravišta.

Također smo svjesni činjenice da su izašla brojna izdanja na jezicima zemalja u kojima živate a koja tretiraju Bosnu i Hercegovinu, te Vas pozivamo da ona djela koja su pristupačna Vašoj vokaciji prevedete na bosanski jezik. Podsjećamo Vas da u svakoj od zemalja u kojima živate postoje institucije koje projekte ovakve vrste djelimično ili u cijelosti podržavaju.

Za dodatne informacije stojimo Vam na raspolaganju.

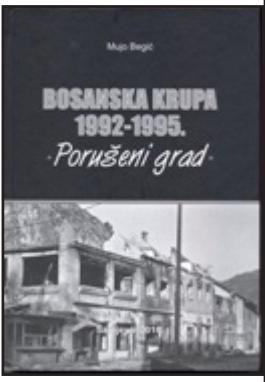
S poštovanjem,

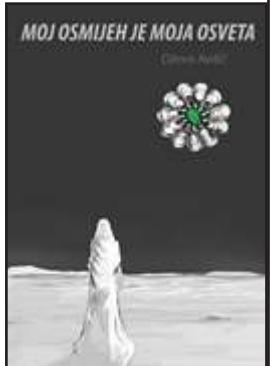
DIREKTOR

Dr. Rasim Muratović, naučni savjetnik

Hilida Naorčića 4, 71000 Sarajevo, BOSNA I HERCEGOVINA
tel: +387 (0)33 561-350, fax: +387 (0)33 561-351
www.institut-za-zloca.com www.univ-sarajevo.ba
Kantonalni sud Sarajevo Uf-140/3/02
UNION BANKA DD SARAJEVO 102050000016990
IDENTIFIKACIJSKI BROJ: 420012570004
PREGTAZNI BROJ: 01079490

PREGLED IZDANJA INSTITUTA ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA UNIVERZITETA U SARAJEVU U 2016. GODINI

<p>Øyvind Østerud ŠTA JE RAT</p> 	<p>Øyvind Østerud Šta je rat S norveškog preveo Rasim Muratović</p> <p>Sarajevo, 2016. Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (236 strana); Uvod; POGLAVLJE 1 Zašto rat?; POGLAVLJE 2 Novi ratovi; POGLAVLJE 3 Vođenje rata na prodaju; POGLAVLJE 4 Demokratski mir?; POGLAVLJE 5 Kad u ratu pobijede slabi; ZAVRŠETAK; LITERATURA; REGISTAR.</p>
	<p>Mujo Begić Bosanska Krupa 1992-1995. - Porušeni grad-</p> <p>Sarajevo, 2016. Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (350 strana); UVOD; I. BOSANSKA KRAJINA U VELIKOSRPSKIM PLANOVIMA; II. BOSANSKA KRUPA UOČI AGRESIJE; III. AGRESIJA NA PODRUČJU OPŠTINE BOSANSKA KRUPA; IV. LOGORI I MJESTA ZATOČENJA BOŠNJAKA I HRVATA OPŠTINE BOSANSKA KRUPA; V. UNIŠTAVANJE VJERSKIH OBJEKATA NA PODRUČJU OPŠTINE BOSANSKA KRUPA; VI. MASOVNE GROBNICE I DRUGA MJESTA UBIJANJA BOŠNJAKA I HRVATA OPŠTINE BOSANSKA KRUPA; VII. UNIŠTAVANJE I PLJAČKANJE IMOVINE BOŠNJAKA I HRVATA OPŠTINE BOSANSKA KRUPA; VIII. NEZAKONITI PROGON BOŠNJAKA I HRVATA SA PRIVREMENO OKUPIRANOG DIJELA BOSANSKE KRUPE; IX. UBIJANJE DJECE NA PODRUČJU OPŠTINE BOSANSKA KRUPA; ZAKLJUČNA RAZMATRANJA; SPISAK SKRAĆENICA; IZVORI I LITERATURA; REGISTAR LIČNIH IMENA;</p>

	<p>Husejin Omerović Žrtve genocida na području Vlasenice 1992. – 1995.</p> <p>Sarajevo, 2016. Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (499 strana); PREDGOVOR; UVOD; I. VLASENICA KROZ HISTORIJU; KORIJENI I UZROCI SRPSKE GENOCIDNE POLITIKE PREMA BOSNI I HERCEGOVINI; II. NAUČNA SAZNANJA O POLITIČKIM I VOJnim OKOLNOSTIMA U J GOSLAVIJI, BOSNI I HERCEGOVINI I VLASENICI UOČI AGRESIJE; III. ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA VLASENICE 1992.-1993.; ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA VLASENIČKIH SELA; SPECIFIČNOSTI ZLOČINA NAD ODREĐENIM KATEGORIJAMA ŽRTAVA; MJESTA ZATOČENJA BOŠNJAČKOG STANOVIŠTVA VLASENICE; IV. ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA VLASENICE 1993 - 1995.; V. ŽRTVE GENOCIDA; VI. ODGOVORNOST ZA ZLOČINE NAD BOŠNJACIMA VLASENICE; VII. STRADANJA SRBA SA PODRUČJA OPŠTINE VLASENICA; VIII. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA; SPISAK SKRAĆENICA; IX. IZVORI I LITERATURA; X. PRILOZI.</p>
	<p>Dževa Avdić Moj osmijeh je moja osveta</p> <p>Sarajevo, 2016. Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (195 strana); RECENZIJE; BIOGRAFIJA.</p>

SREBRENICA 1995-2015: EVALUACIJA NASLIJEĐA I DUGOROČNIH POSLEDICA GENOCIDA

Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije održane 9-11. jula 2015. godine Sarajevo – Tuzla – Srebrenica (Potočari): 9-11. juli 2015.
Sarajevo, 2016.

Univerzitet u Sarajevu

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (1034 strana);

SADRŽAJ;

KNJIGA PRVA (538 strana)

POZDRAVNE RIJEĆI

Rasim Muratović

Enes Karić

Muharem Avdispahić

Ivar Amundsen

Ahmić, Amir, *ICTY – istraživanje i dokazivanje genocida u Bosni i Hercegovini;*
Arnaut-Haseljić, Meldijana, Subašić-Galijatović, Sabina, Hajrić-Causević, Alma, *Genocid nad Bošnjacima Podrinja;*
Avdić, Dževa, *Moram reći....da se suprostavim zaboravu;*
Balić, Hasan, *Srebrenica bosanskohercegovački amandman;*
Becirović, Fikret, *Genocid nad Bošnjacima bosanskog Podrinja - destrukcija demografske karte i dugoročne društveno-političke i ekonomiske posljedice;*
Becirević, Edina, *Negiranje genocida: Studija o slučaju Bosne i Hercegovine;*
Begić, Mujo, *Genocid u Prijedoru i Srebrenici – komparativni pristup;*
Dizdarević, Ismet, *Posttraumatski stresni poremećaj žrtava srebreničkog genocida;*
Doubt, Keith, *Očuvanje prijateljstva prije i poslije genocida;*
Džananović, Muamer, Grabovica Almir, *Zločini u Žepi 1992-1995.;*
Džubur-Kulenović, Alma, *Liječenje preživjelih političkog i ratnog zlostavljanja: psihoterapija svjedočenjem;*
Đozić Adib, Alibegović, Abdel, *Obrazovanje i genocid – Ko, kako i zašto kriptoizira i „zabranjuje“ institucionalno obrazovanje o genocidu nad Bošnjacima 1992-1995;*
Efendić, Nirha, *Kulturalnomemorijski aspekt i poetičke odlike dokumentarno-memoarske proze Hasana Nuhanovića i Emira Suljagića;*
Fejić-Cengić, Fahira, *Narod bez prava na genocid!;*
Gabela, Omer, *Perspektive teorijsko-empirijskog istraživanja genocida u Bosni i Hercegovini;*
Halilagić, Nermin, *Uloga međunarodnog tribunala za bivšu Jugoslaviju u utvrđivanju činjenica o ratnim zločinima u Bosni i Hercegovini;*
Halilović, Enver, *Politički aspekt genocida u Srebrenici;*
Hasić, Zijad, *Zaštićene zone u oružanom sukobu s osvrtom na zaštićene zone tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu 1992-1995.;*
Hero, Mesud, *Memorijalni centar Potočari – prednosti i nedostaci koncepta;*
Hubbel, Weiss John, *Zašto je teško okončati genocid;*
Huseinović, Avdo, *Mogućnost rekonstrukcije toka genocida u Srebrenici kroz svjedočenja pripadnika Vojske i MUP-a Republike Srpske;*
Ibrahimagić, Omer, *Međunarodna zajednica je izdala Srebrenicu;*
Kožar, Azem, *Kulturno-historijsko naslijeđe o ratnim zločinima i zločinu genocida u Srebrenici;*
Krcić, Sefket, *Svijet i genocid u Srebrenici Tragična sudbina Bošnjaka Srebrenice 1995-2015;*
Kromljak, Laura, Karamehić-Muratović, Ajlina, *Posttraumatski rast i nivoi svjedočenja u djelu Esada Boškaila i Julije Lieblich "Ranjen ovako više sam budan: pronaći značenje nakon proživljenog užasa".*

SREBRENICA 1995-2015: EVALUACIJA NASLIJEĐA I DUGOROČNIH POSLJEDICA GENOCIDA

Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije održane 9-11. jula 2015. godine Sarajevo – Tuzla – Srebrenica (Potočari): 9-11. juli 2015.
Sarajevo, 2016.

Univerzitet u Sarajevu

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (1034 strana);

SADRŽAJ;

KNJIGA DRUGA (496 strana)

Kuka, Ermin, *Značaj i uloga edukacije o genocidu u sigurnoj zoni UN-a Srebrenici, jula 1995. godine;*

Kurtćehajić, Suad, *Genocid u Srebrenici kao osnov poništenja Dejtonskog mirovnog sporazuma;*

Kurtović, Rejhan, *Deklaracija o Srebrenici između potreba i stvarnosti;*

Lapandić, Nermin, *Jedanaesta faza genocida u Bosni i Hercegovini;*

Mahmutović, Muhamed, *Srebrenica - genocid kojeg nema u školskim udžbenicima!;*

Matton, Sylvie, *Dokazi i sram, međunarodna odgovornost za genocid u Srebrenici, 9. juli 2015. godine;*

Medić, Jasmin, *Genocid u Kozarcu i Srebrenici – komparativni pristup;*

Mišković, Tamara, *Usaglašavanje međunarodnih konvencija i nacionalnih propisa: donošenje odluka o zaštiti djeteta u ratu;*

Moćević, Tarik, *Politički sistem BiH kao posljedica genocida;*

Moore, Benjamin, *Sjećanje, usmena pripovijest i generacijske podjele: Bosanska dijaspora u St. Louisu;*

Mulagić, Elvedin, *Negiranje genocida nad Tutsima i genocida nad Bošnjacima – komparativni prikaz;*

Muratović, Admir, *Genocid i zločini nad Bošnjacima Bosne i Sandžaka, u periodu 1992-1995. godine – s posebnim osvrtom na Srebrenicu - istina kao najsigurnija preventiva od ponavljanja zla;*

Muratović, Rasim, Džananović, Muamer, *Svjedočenje žrtava genocida o zločinu genocida u Srebrenici jula 1995.;*

Najetović, Džemal, *Međunarodna umiješanost i odgovornost za genocid nad Bošnjacima u Srebrenici;*

Omerović, Husejin, *Okupacija Vlasenice i zločini nad Bošnjacima sa područja ove opštine;*

Pejanović, Mirko, Cvrk, Mirsad, *Povratak izbjeglica u funkciji obnove međuetničkog povjerenja u gradu i opštini Srebrenica;*

Pettigrew, David, *Sprečavanje kulturnog sjećanja i identiteta u Bosni i Hercegovini: Zabrana izgradnje spomenika u Republici Srpskoj kao nastavak genocida;*

Popović, Milan, *Klauzula haosa;*

Rizvić, Selma, Alispahić, Fatmir, *Virtuelni muzej kao medij kulture sjećanja;*

Sinanović, Zemir, *Zločin i kazna: Samoubistva ratnih zločinaca u Bosni i Hercegovini;*

Šarić, Sabahudin, *Negiranje genocida u Srebrenici;*

Sestanović, Muhamed, *Patologija negiranja i minimiziranja genocida nad Bošnjacima;*

Skrbić, Ajla, *Kako na pravi način obilježiti Srebrenicu?;*

Taljić, Isnam, *Kako tretirati Srebrenicu u umjetnosti, posebno u literaturi (na primjeru moje knjige "Roman o Srebrenici");*

Termiz, Dževad, *Problemi u istraživanju zločinâ;*

Vukadinović, Srđan, *Nivoi suočavanja sa ne/odgovornošću za sprečavanje dugoročnih posledica genocida u Srebrenici;*

Zagorica, Jasmina, *Genocid nad Bošnjacima Podrinja – socijalna problematika samohranog roditeljstva.*

Smail Čekić

**DEJTOMSKI (MIROVNI) SPORAZUM – LEGALIZACIJA GENOCIDA U
REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI, TOM I – III**

Sarajevo, 2016.

Univerzitet u Sarajevu

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (2061 strana);

SADRŽAJ;

PREDGOVOR;

PREFACE;

I.

BITNE ČINJENICE I DOKAZI O AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU I ZLOČINU GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA;

II.

LEGALIZACIJA TERITORIJALNIH OSVAJANJA I ZLOČINA GENOCIDA;

III.

DOKUMENTI O AGRESIJI I ZLOČINU GENOCIDA;

ZAVRŠNA RAZMATRANJA;

FINAL CONSIDERATIONS;

SKRAĆENICE;

IZVORI I LITERATURA;

IZVORI;

LITERATURA;

PERIODIKA;

REGISTRI;

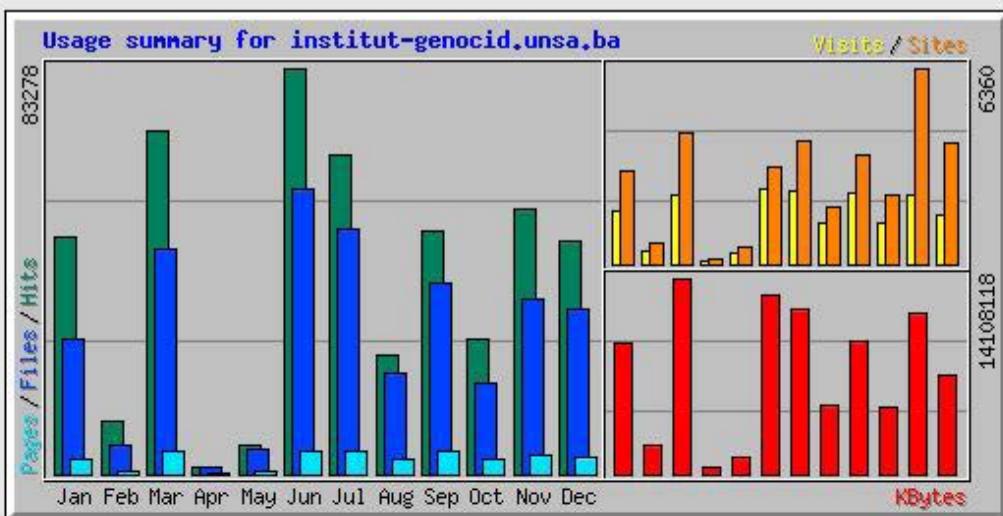
A. REGISTAR LIČNIH IMENA;

B. REGISTAR GEOGRAFSKIH POJMOVA.

	<p>Eli Tauber When Neighbors Were Real Human Beings</p> <p>Sarajevo, 2016.</p> <p>Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (45 strana);</p> <p>Introduction; Righteous Among The Nations Bosnia And Herzegovina; The Story Of How Zlata Was Adopted Forever; Bogljub and Ljuba's Bravery; The village of saftey; The story Of Andjelka and her family; Two employees who saved the boss; The Schindler of Tuzla; The Silk Factory's Mechanic; The children of Hasija; Aliza was like their child; The story of Zejneba; The Courage of Rezak and Sulejman; They saved the Sarajevo Haggadah; Uncle Salih; The story of Ahmed, who saved his Jewish friends, and paid with his life; One family; Little Ester was saved first.</p>
	<p>Grete Brochmann Šta je imigracija</p> <p>S norveškog preveo Rasim Muratović</p> <p>Sarajevo, 2016.</p> <p>Univerzitet u Sarajevu Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (222 strana);</p> <p>Uvod; POGLAVLJE 1 Migracijska okolina; POGLAVLJE 2 Država blagostanja; POGLAVLJE 3 Ko su useljenici?; POGLAVLJE 4 Nacija i multikulturalno društvo; POGLAVLJE 5 Rad i internacionalizacija; POGLAVLJE 6 Imigracija u novom stoljeću; Bilješke; Registar.</p>

PREGLED ULAZAKA NA WEB STRANICU INSTITUTA
 (www.institut-genocid.unsa.ba) **U 2016. GODINI**

Month	Summary by Month									
	Daily Avg				Monthly Totals					
	Hits	Files	Pages	Visits	Sites	KBytes	Visits	Pages	Files	Hits
Dec 2016	2801	1993	201	95	3917	7177125	1621	3429	33892	47617
Nov 2016	2365	1553	175	96	6360	11517098	2212	4028	35719	54417
Oct 2016	1968	1340	216	95	2232	4892174	1338	3028	18772	27552
Sep 2016	1667	1311	153	77	3523	9608938	2321	4590	39349	50029
Aug 2016	1740	1470	219	94	1856	4994150	1327	3068	20582	24363
Jul 2016	2104	1624	150	76	4002	11924737	2358	4679	50345	65242
Jun 2016	2775	1954	156	80	3158	12949811	2422	4706	58640	83278
May 2016	1500	1277	154	84	520	1273089	336	616	5109	6000
Apr 2016	750	628	100	43	181	499289	86	201	1257	1500
Mar 2016	2273	1486	150	71	4255	14108118	2218	4661	46088	70484
Feb 2016	2175	1209	146	83	699	2088476	418	734	6049	10875
Jan 2016	2018	1156	131	71	3022	9487971	1713	3150	27760	48435
Totals						90520976	18370	36890	343562	489792

BOŠNJAČKI INSTITUT
Fondacija Adila Zulfikarpašića

15 godina

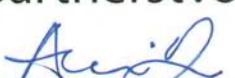
Povodom 15 godina rada i djelovanja u Sarajevu,
BOŠNJAČKI INSTITUT – Fondacija Adila Zulfikarpašića

DODJELJUJE

Zahvalnicu

**Institutu za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava
za podršku, uspješnu saradnju i partnerstvo**

Sarajevo, 1.11.2016. godine

Amina Rizvanbegović Džuvić,
direktorica